

Accountantsverslag 2014

Gemeente Neerijnen

24 juni 2015

Aan de leden van de gemeenteraad
van de gemeente Neerijnen
Postbus 30
4180 BA WAARDENBURG

Onderwerp
Accountantsverslag 2014 gemeente Neerijnen

Datum
24 juni 2015

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2014. Daarin zijn onze belangrijkste controlebevindingen samengevat. Voorts treft u een analyse aan van de ontwikkelingen in uw vermogen en resultaat.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Neerijnen. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2014 gecontroleerd.

Dit accountantsverslag lichten wij graag nader toe aan de auditcommissie.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

M.C.J.M. Bekker RA

cc: college van burgemeester en wethouders

Inhoudsopgave

Accountantsverslag 2014
Gemeente Neerijnen

Managementsamenvatting	5
Bevindingen	11
SiSa en Rechtmatigheid	18
Overige onderwerpen	24
Bijlagen	30
Bijlage A1: Niet-gecorrigeerde fouten	31
Bijlage A2: Gecorrigeerde fouten	32
Bijlage A3: Afwijkingen in de toelichting	33
Bijlage A4: Rechtmatigheid	34
Bijlage B: Onafhankelijkheid	35
Bijlage C: Reikwijdte van de controle 2014	36
Bijlage D: Financiële ontwikkelingen	37
Bijlage E: Disclaimer en beperking in gebruik	39

Managementsamenvatting

Accountantsverslag 2014
Gemeente Neerijnen

Managementsamenvatting

Status van de controle

Onze controle is uitgevoerd overeenkomstig de afspraken in de opdrachtbevestiging van 28 januari 2015. De uitgevoerde werkzaamheden hebben geresulteerd in een **XX** controleverklaring inzake de getrouwheid en rechtmatigheid. De controleverklaring bij de jaarrekening 2014 hebben wij op **XX XX 2015** gedateerd.

Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van 28 januari 2015 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2014. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2014 toereikend voor de doelstelling van onze controle.

Significante verslaggevingsgrondslagen

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente. Daarnaast vereisen zij van het college van burgemeester en wethouders het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, die vaak – vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken – inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting bij de jaarrekening 2014. In de jaarrekening 2014 hebben zich ten opzichte van 2013 geen wijzigingen van materieel belang voorgedaan in de toegepaste verslaggevingsgrondslagen, die een aanzienlijke invloed hebben gehad op de baten en lasten en/of de financiële positie van de gemeente, met uitzondering van de overboeking van de reserve riolering naar een voorziening riolering op grond van aangepaste BBV voorschriften.

Wij hebben het door het college toegepaste proces voor belangrijke verslaggevingsgrondslagen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben de specialisten inzake de waardering van grondexploitaties betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsgrondslagen en de toegepaste inschattingen (in accountants termen) aannemelijk zijn en consistent zijn gebruikt.

Managementsamenvatting

Analyse vermogen en resultaat

Het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten komt uit op € 1.365.355 positief en het gerealiseerde resultaat is € 1.349.010 positief. Ten opzichte van de begroting 2014 na wijziging is dit een verbetering omdat daarin nog werd uitgegaan van een totaalsaldo van baten en lasten van € 740.067 negatief en een begroot resultaat van € 117.139 negatief.

In de jaarstukken wordt in het hoofdstuk 'toelichting op overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar' inzicht gegeven in de belangrijkste afwijkingen. De grootste afwijkingen betreffen:

- Voordeel door verkoop van het kasteel voor een bedrag van netto 0,9 miljoen
- Onderbesteding huishoudelijke verzorging 0,25 miljoen
- Voordeel door verkoop diverse overige activa 0,57 miljoen
- Vervroegde afschrijvingen 1,1 miljoen
- Vrijval voorzieningen onderhoud 0,75 miljoen

Zoals blijkt uit de beschouwing van uw financiële positie in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing bedraagt het beschikbare weerstandsvermogen ultimo 2014 € 3,5 miljoen. Het totale door u berekende risicoschadebedrag bedraagt € 2,3 miljoen. Op basis van uw eigen analyse concludeert u dat er in de gemeente Neerijnen voldoende ruimte beschikbaar is om financiële tegenvallers op te vangen.

Het BBV stimuleert de doorontwikkeling ten aanzien van het risicomanagement door gemeenten vanaf de jaarrekening 2014 in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (voorheen paragraaf weerstandsvermogen) voor te schrijven een uiteenzetting op te nemen van de wijze waarop de gemeente de risico's beheerst en met welke systemen ze dit doet. Bijvoorbeeld met behulp van scenario's die meer inzicht geven in de bandbreedtes. Wij merken op dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing nog niet volledig op deze aanvullende vereisten aansluit. Wij adviseren u dit verbeterpunt op te pakken in relatie met de nota risicomanagement.

Interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2014 een interim-controle uitgevoerd en over de uitkomsten gerapporteerd in de managementletter / boardletter d.d. 9 februari 2015. Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle van de jaarrekening.

Wij hebben geconcludeerd dat de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) binnen de gemeente Neerijnen in de basis (nog) niet in de volle breedte toereikende maatregelen bevat om te komen tot betrouwbare financiële jaarverslaggeving. Deze onderwerpen staan bij u op de agenda en u bent aan het onderzoeken om waar mogelijk verbetering door te voeren. Dit beeld is al enige jaren stabiel, maar wel urgent onder meer vanwege de decentralisaties die meer taken op het bord van de gemeenten leggen. Aandachtspunt daarbij is de capaciteit binnen uw organisatie.

Uit de managementletter / boardletter komt naar voren dat uw aandachtsgebieden vooral liggen op het terrein van:

- Onvoldoende controlemaatregelen in het betaalproces.
- Geen functiescheiding in het proces van subsidies.

Managementsamenvatting

- Geen inzicht in actuele tussentijdse cijfers, uw gemeente heeft alleen inzicht in begrotingswijzigingen. Hierdoor is het voor uw organisatie lastiger om tussentijds bij te sturen.
- Bevoegdheden ten aanzien van memoriaalboekingen zijn onvoldoende afgeschermd.
- De actualisatie en verbetering van procesbeschrijvingen ten aanzien van de interne beheersingsmaatregelen die uw gemeente heeft getroffen, waarbij u antwoord geeft op de zogenoemde '6 W-vragen': wie doet wat, waarom, wanneer, waarmee en met welk doel?
- Follow-up geven aan eerdere aanbevelingen.

Voor onze specifieke bevindingen en overige aanbevelingen verwijzen wij u naar de boardletter 2014.

IT Audit

Ten tijde van de interim controle waren de werkzaamheden inzake de IT aspecten in het kader van de jaarrekeningcontrole nog niet afgerond en hebben wij toegezegd eventuele bevindingen hierover te rapporteren in het accountantsverslag bij de jaarrekening 2014, in het voorjaar 2015.

In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij een IT audit uitgevoerd naar de algemene IT beheersmaatregelen ten aanzien van onder andere Key2Financien en digitale factuurverwerking waarbij de geïmplementeerde IT controls in opzet en bestaan zijn beoordeeld. Naar aanleiding hiervan hebben wij geconstateerd dat door de gemeente nog verbetermaatregelen op dit vlak moeten worden doorgevoerd. De belangrijkste bevindingen hebben betrekking op:

- **Gebruikersbeheer:** Tijdens onze controle is gebleken dat er op het gebied van gebruikersbeheer binnen Key2Financien enkele tekortkomingen zijn. We hebben begrepen dat er een periodieke review van gebruikersaccounts en autorisaties plaatsvindt. Echter, hiervan bestaat geen documentatie of andere vastlegging hieromtrent. Wegens het gebrek aan vastlegging omtrent het uitdiensttreedingsproces (e-mails van uit dienst getreden personen worden niet bewaard) is niet na te gaan of gebruikers na uitdiensttreding proactief worden verwijderd of inactief worden gemaakt in Key2Financien. Van de communicatie omtrent de indiensttreedingsprocedure bestaat tevens geen vastlegging; e-mails van in dienst getreden personen worden niet bewaard, waardoor niet na te gaan is of gebruikers die aangemaakt worden binnen Key2Financien door het management zijn goedgekeurd.
- **Wijzigingsbeheer:** De gemeente Neerijnen beschikt niet over een vastgelegde procedure voor wijzigingsbeheer binnen Key2Financien waarbij er geen expliciete vastlegging plaatsvindt van goedkeuringen, impactanalyses, testplannen en –resultaten. Er worden voor applicaties geen standaard testplannen gebruikt. Testresultaten en officiële goedkeuring wordt niet vastgelegd. Tevens ontbreekt enige vastlegging omtrent geïmplementeerde wijzigingen, waardoor deze niet inzichtelijk zijn te maken.
- **Wachtwoordvereisten** binnen Key2Financien zijn ontoereikend c.q. worden onvoldoende afgedwongen.
- **Functiescheiding** ten aanzien van digitale factuurverwerking is ontoereikend.

Managementsamenvatting

- Ten aanzien van de databases zijn twee administrator accounts met hoge rechten ingesteld. We hebben begrepen dat de medewerkers van de afdeling I&A hier toegang tot hebben, echter zijn beide accounts niet naar een enkele persoon te herleiden. Hierdoor bestaat de mogelijkheid tot het ongeautoriseerd gebruiken van dit account.

In onze controle kunnen wij mede door bovenstaande bevindingen niet steunen op de interne beheersing in het inkoop- en betaalproces en hebben wij het risico ondervangen door uitgebreide steekproefwaarnemingen op inkoop en betalingen te verrichten. Hieruit zijn geen rechtmatigheidsbevindingen voortgekomen.

Geïdentificeerde fouten en tekortkomingen in de toelichtingen

De materialiteit bij planning en uitvoering van onze controle was € 249.000. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol:

Goedkeuringstoleranties

Fouten	1% van het totaal van de lasten	€ 249.000
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten	€ 747.000

Rapporteringstoleranties

De rapportagetoleranties zijn door u gelijkgesteld aan de goedkeuringstoleranties

In de bijlage bij dit accountantsverslag hebben wij een overzicht opgenomen van de controleverschillen.

Onafhankelijkheid

Deloitte Accountants B.V. is onafhankelijk van de gemeente en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid.

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectieve zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Bijlage B bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.

Managementsamenvatting

Belangrijke knelpunten tijdens de controle

Onder meer door vertraging van de oplevering van de documentatie ten aanzien van de grondexploitatie is het controletraject van de jaarrekening van de gemeente Neerijnen vertraagd. Bovendien heeft er een aantal correcties in de jaarrekening plaatsgevonden, mede als gevolg van gewijzigde (verslaggevings)voorschriften.

CONCEPT

Bevindingen

Bevindingen

Waardering en resultaten grondexploitaties

Bevindingen

De economische crisis heeft in veel gevallen (nog steeds) een grote invloed op de voortgang en de (verwachte) resultaten van de grondexploitatie. Dat heeft in veel gevallen effect op de gemeentebegroting. Daar komt bij dat een lagere bouwproductie ook leidt tot minder inkomsten uit onroerend zaakbelasting en bouwleges en dat apparaatskosten, die de grondexploitatie normaal afdekt, nu als extra last op de reguliere begroting gaan drukken.

De twee voornaamste negatieve effecten op de grondexploitatie zijn uitstel van projecten en dalende vastgoedprijzen. Door de vertragingen lopen de rentekosten van gemeenten op. Het duurt immers langer voordat investeringen in grond tot inkomsten leiden. Vaak zijn grondverkoop pas 'hard' als een projectontwikkelaar het merendeel (60-70%) van zijn woningen of kantoorruimtes heeft verkocht en die verkopen blijven in veel gevallen nog steeds achter op de oorspronkelijke ramingen.

In uw gemeente is intern berekend wat de invloed van de economische crisis kan zijn op de uitkomsten van de grondexploitatie. Met deze berekeningen heeft uw gemeente ook beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening 2014 op een juiste wijze is gewaardeerd en of uw gemeente mogelijk een verliesvoorziening moet treffen.

De Lorijn raadgevers-makelaars heeft d.d. 3 juni 2015 een taxatierapport verstrekt ter onderbouwing van de waarde van de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie van de gemeente Neerijnen. Het taxatierapport heeft als prijspeil 1 januari 2015. Deloitte Real Estate heeft vastgesteld dat dit rapport voldoende onderbouwing biedt voor onze controle. Zoals in de jaarstukken is weergegeven is de voorziening grondexploitaties ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2013. Op basis van de hernieuwde taxatieronde van de Lorijn is gebleken dat een bijstelling van de voorziening grondexploitaties niet noodzakelijk is.

Daarnaast heeft Deloitte Real Estate een analyse uitgevoerd op de exploitatieberekening ten aanzien van project Molenblok in Varik. Dit betreft de enige locatie van de gemeente Neerijnen waarbij er sprake is van bouwgrond in exploitatie. Wij vragen uw aandacht voor de exploitatie van dit project. Deze heeft betrekking op de bouw van diverse woningen en de uitgifte van verschillende bouwkvavels. In de exploitatieberekening is een impulssubsidie van € 500.000 verwerkt. Gezien de opgenomen voorwaarden uit de subsidieverlening vanuit de provincie en de met VABO Ontwikkeling B.V. overeengekomen fasering van ontwikkeling van het project dient gewaarborgd te worden dat het project gerealiseerd wordt binnen de subsidieperiode. Wij adviseren de overeengekomen fasering kenbaar te maken bij de provincie zodat zekerheid kan worden verkregen over het subsidiebedrag waar aanspraak op kan worden gemaakt.

Bevindingen

Reactie Deloitte

Wij adviseren u de ontwikkelingen rondom grondexploitaties, onder meer ten aanzien van project Molenblok, nauwgezet te blijven monitoren, in het licht van de economische omstandigheden en de daarmee samenhangende onzekerheden voor waardering van de voorraden en realisatie van de plannen.

CONCEPT

Bevindingen

Verkoop kasteel

Bevindingen

De gemeente heeft, met instemming van het college en de raad, d.d. 2 juni 2014 het kasteel voor een bedrag van € 1.200.000 verkocht aan het Geldersch Landschap. De boekwaarde van het kasteel was € 304.050. De hiermee gerealiseerde boekwinst is derhalve € 895.950. Overeenkomstig het raadbesluit d.d. 13 maart 2014 is de gerealiseerde boekwinst geheel gebruikt om investeringen met een maatschappelijk nut versneld af te schrijven. De boekwinst en de versnelde afschrijvingen waren initieel in de jaarrekening gesaldeerd opgenomen. De boekwinst en de versnelde afschrijvingen waren hierdoor niet weergegeven in het overzicht van baten en lasten. Dit is echter niet toegestaan volgens het BBV. In de definitieve jaarrekening zijn de boekwinst en de versnelde afschrijvingen niet gesaldeerd opgenomen.

Het kasteel inclusief de parkeerplaats wordt tot 2018 om niet in gebruik gehouden. Vanaf 2018 geldt een verplichting voor de huur van het kasteel als gemeentehuis. In 2018 bedraagt de huur € 25.000, in 2019 € 40.000.

Reactie Deloitte

U heeft de verkoop van het kasteel alsnog juist verwerkt in de jaarrekening. Wij hebben ook vastgesteld dat bij diverse andere activa de boekwinst en versnelde afschrijvingen alsnog niet gesaldeerd in de jaarrekening zijn verwerkt. Wij adviseren u om bij verkoop van activa in de toekomst te waarborgen dat de boekwinst en versnelde afschrijvingen niet gesaldeerd worden verwerkt in de jaarrekening. Daarnaast adviseren wij u om te blijven waarborgen dat de raad versnelde afschrijvingen expliciet goedkeurt. Versnelde afschrijvingen zijn enkel toegestaan voor investeringen met een maatschappelijk nut.

Bevindingen

Notitie Riolering

Bevindingen

In november 2014 heeft de Commissie BBV een nieuwe notitie Riolering uitgebracht. Hierin zijn de eisen aan een eventuele reserve riolering aangescherpt. Op hoofdlijnen komt het erop neer dat alleen definitieve overschotten in de exploitatie als gevolg van efficiëntie en inkoopvoordelen nog in een reserve mogen worden aangehouden. Voor eventuele spaarcomponenten dient een voorziening te worden aangehouden, evenals voor alle overige middelen die op basis van een heffing zijn geheven.

Gemeente Neerijnen had ultimo 2014 een saldo in de bestemmingsreserve riolering van € 1,1 miljoen. Dit saldo is getoetst aan de nieuwe BBV criteria. Hieruit volgt dat de middelen in overwegende mate kwalificeren als een voorziening c.q. dat achteraf niet aangetoond kan worden dat in overwegende mate het saldo is ontstaan op grond van gerealiseerde efficiëntievoordelen.

In overeenstemming met de notitie Riolering is het saldo ultimo 2014 in de reserve via een rechtstreekse vermogensmutatie overgeboekt naar een voorziening riolering.

In de notitie Riolering is verder aangegeven dat investeringen met een economisch nut gesplitst weergegeven moeten worden. Investerings met een economisch nut moeten gerubriceerd worden als investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten wel of geen heffing kan worden geheven. De gemeente Neerijnen had deze splitsing initieel niet opgenomen in de jaarrekening.

Reactie Deloitte

Wij hebben vastgesteld dat de vereisten vanuit de notitie riolering juist zijn verwerkt in de jaarrekening. Wij adviseren u de ontwikkeling van de voorziening in de toekomst nauwgezet te blijven volgen in relatie tot de aangescherpte BBV criteria inzake een voorziening voor groot onderhoud en voor vervangingsinvesteringen.

Bevindingen

Bestemmingsreserve buitenkant schoolgebouwen

Bevindingen

Per 1 januari 2015 bent u niet meer verantwoordelijk voor het onderhoud van de buitenkant van schoolgebouwen. In de jaarrekening staat een bestemmingsreserve onderhoud buitenkant schoolgebouwen vermeldt met een saldo van 1,4 miljoen per 31 december 2014. Deze bestemmingsreserve is ook opgenomen in de meerjarenbegroting.

U heeft aangegeven dat in 2015 uitgezocht gaat worden wat er met deze bestemmingsreserve gaat gebeuren.

Reactie Deloitte

Wij adviseren u om in 2015 een besluit te nemen over deze bestemmingsreserve.

Bevindingen

Onderhoudsvoorzieningen

Bevindingen

Initieel waren door de gemeente diverse onderhoudsvoorzieningen opgenomen in de jaarrekening. Het onderhoud van de voorzieningen wegen, begraafplaatsen en openbare verlichting wordt per 1 januari 2014 uitgevoerd door de AVRI. Wij hebben deze getoetst aan het BBV. Hierbij hebben wij vastgesteld dat de voorzieningen onderhoud wegen, begraafplaatsen en openbare verlichting niet voldoen aan de vereisten van het BBV. Deze voorzieningen zijn derhalve omgezet in een bestemmingsreserve.

De voorziening onderhoud gebouwen voldoet wel aan de vereisten vanuit het BBV, deze voorziening is derhalve gehandhaafd.

Reactie Deloitte

Wij hebben vastgesteld dat de verwerking tot bestemmingsreserves juist heeft plaatsgevonden in de jaarrekening. Wij willen u adviseren om elk boekjaar vast te stellen of uw voorzieningen voldoen aan de meest actuele eisen van het BBV.

SiSa en Rechtmatigheid

Accountantsverslag 2014
Gemeente Neerijnen

Single information Single audit

Proces totstandkoming SiSa-bijlage

De procedure die uw gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramen een zestal documenten aan het CBS te leveren. De SiSa-bijlage die opgenomen is in de jaarrekening is opgesteld door de gemeente. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de door u opgemaakte SiSa-bijlage en de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2014 . Hierbij stellen wij de juistheid van de gegevens in de SiSa-bijlage vast. Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U heeft dit aan ons bevestigd.

In het kader van de totstandkoming van de SiSa-bijlage merken wij nog het volgende op. Bij de meest recente reviews van de Audit Dienst Rijk (ADR) van de accountantscontrole van de SiSa-bijlagen (de zogenoemde single review) hebben wij gemerkt dat zij (zeer) kritisch zijn op de kwaliteit van de aangeleverde SiSa-bijlagen door de gemeenten en de hierop uitgevoerde accountantscontroles. De aanbevelingen die wij hierna doen voor het proces van totstandkoming van de SiSa-bijlage moet u mede in dit perspectief lezen.

Wij hebben de controle van de SiSa-bijlage volgend de nota verwachtingen accountantscontrole uitgevoerd en ten aanzien van dit onderwerp geen controlebevindingen.

Fouten en onzekerheden SiSa-bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2014 in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit met een tabel, die wij ook moeten opnemen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd:

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
C7C	ISV II	Geen	0	Niet van toepassing
D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2015 (OAB)	Geen	0	Niet van toepassing
G1	Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) gemeente 2014	Geen	0	Niet van toepassing
G1A	Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) totaal 2013	Geen	0	Niet van toepassing
G2	Gebundelde doeluitkering op grond van artikel 69 WWB gemeente 2014	Geen	0	Niet van toepassing
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 gemeente 2014	Geen	0	Niet van toepassing
G5	Wet Participatiebudget (WPB) gemeente 2014	Geen	0	Niet van toepassing

Reactie Deloitte

Wij hebben geen te rapporteren fouten of onzekerheden inzake de SiSa bijlage bij de jaarrekening 2014 geconstateerd.

Rechtmatigheid

Onze accountantscontrole omvat, naast de gebruikelijke controle van de getrouwe weergave van het vermogen en de baten en de lasten, mede een onderzoek naar de toepassing/naleving van de geldende verslaggevingsvoorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten, hierna: BBV). Ook stellen wij onderzoeken in naar de vraag of de baten en lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Voor onze rechtmatigheidscontrole hanteren wij als norm de wetten en regels van hogere overheden (Rijk en Europa) alsmede het door u vastgestelde normenkader van gemeentelijke verordeningen en regels. Ook controleren wij of de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht en of het jaarverslag niet in tegenspraak is met de jaarrekening.

Normen- en toetsingskader

Het normenkader bestaat uit een overzicht van de geldende externe en eigen regelgeving met betrekking tot financiële beheershandelingen. Om het normenkader te kunnen gebruiken voor de interne beheersing en de accountantscontrole moet het worden geoperationaliseerd. De regelgeving wordt nader uitgewerkt in kaders, richtlijnen en beheersmaatregelen. Ten behoeve van deze uitwerking is het van belang dat bekend is welke bepalingen van de regelgeving relevant zijn voor het rechtmatigheidsbeheer. In het kader van de accountantscontrole gaat het daarbij om de bepalingen waarvoor de gemeente financiële consequenties uit kunnen voortkomen.

De vertaalslag van normenkader naar beheersmaatregelen heeft direct in de beheersorganisatie plaatsgevonden. Hierbij gaat het om maatregelen van interne controle, procesbeschrijvingen, dossiervorming et cetera. Uit deze kaderstellende documenten blijken de controlepunten en reikwijdte voor de rechtmatigheidscontrole. Kern hiervan is dat duidelijk is aangegeven aan welke bepalingen uit de regelgeving in het normenkader al dan niet financiële consequenties worden verbonden.

Begrotingsrechtmatigheid

Bevindingen

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet de gemeenteraad zelf nader invullen en concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat de gemeenteraad hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2013 van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft de accountant niet in alle gevallen mee te wegen in zijn oordeel. Essentieel is dat de raad nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat de accountant deze kostenoverschrijdingen niet betreft bij de beslissing of hij al dan niet een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel kan afgeven.

Daarnaast moet de accountant deze kostenoverschrijdingen - waarvan het college in de jaarrekening moet aangeven dat de raad deze nog dient te autoriseren - in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

In totaal heeft uw gemeente € 22,4 miljoen aan lasten begroot (na wijziging), tegenover € 22,7 miljoen werkelijke lasten. Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 21,7 miljoen begroot, tegenover € 24,0 miljoen werkelijke baten.

Reactie Deloitte

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet de accountant kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma. Bij enkele onderdelen is er sprake van een kostenoverschrijding. Deze overschrijdingen passen binnen bestaand beleid en/of worden gecompenseerd door direct daaraan te relateren hogere baten. Derhalve heeft dit geen consequenties voor het accountantsoordeel.

Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van deze overschrijdingen naar paragraaf 5.3 Analyse begrotingsrechtmatigheid in de jaarstukken.

(Europese) aanbestedingen

Bevindingen

Een belangrijk onderdeel van de rechtmatigheidscontrole vormt de controle op de naleving van de (Europese) aanbestedingsregels. Wij hebben bij de controle 2014 twee gevallen geconstateerd waarin de interne aanbestedingsregels niet zijn nageleefd. Wij hebben geen gevallen geconstateerd waarbij de Europese aanbestedingsregels niet zijn nageleefd.

De rechtmatigheidsfout heeft betrekking op de inhuur van personeel. Dit betreft inkopen die niet zijn uitgevoerd volgens de Inkoop- en aanbestedingsregels 2014-2017 van de gemeente Neerijnen. Het college heeft deze inkopen d.d. 20 april 2015 geratificeerd.

De Inkoop- en aanbestedingsregels 2014-2017 maken geen onderdeel uit van het normenkader voor de accountantscontrole. Volledigheidshalve informeren wij u wel dat is geconstateerd dat deze interne regelgeving niet is nageleefd.

Reactie Deloitte

Deze bevinding heeft geen gevolgen voor onze controle, aangezien er sprake is van een interne aanbestedingsfout en er ratificatie heeft plaatsgevonden door het college. Wij adviseren u om in de toekomst te waarborgen dat aanbestedingen voldoen aan de interne en externe aanbestedingsregels.

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

Bevestigingen van het college

Wij hebben van het college een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Meningsverschil met management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het college geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het college en de medewerkers van de gemeente Neerijnen de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Overleg met andere accountants

Wij hebben van auditinstructies gebruik gemaakt inzake de Belastingopbrengsten met betrekking tot de BSR.

Normering topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semi-publieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 230.474 niet te boven gaat. Daarnaast dienen gemeenten het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2014 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers sprake van een overschrijding van de grensbedragen.

Overige onderwerpen

Naleving van wet- en regelgeving overige

Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiserings-omgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn geen bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

Frauderisicoanalyse

Frauderisicoanalyse

Als onderdeel van onze controle hebben wij het college verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of vanwege de overtreding van wet- en/of regelgeving, in de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat het college daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met het toezichthoudend orgaan. Als onderdeel hiervan hebben wij gevraagd daarbij mede inzicht te geven in de eigen risico-inschatting ten aanzien van corporate compliance vraagstukken, waaronder het risico van corruptie.

Tijdens deze gesprekken heeft het college aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken. In navolging op ons verzoek heeft het college een frauderisicoanalyse opgesteld. Hierbij heeft het college aangegeven welke frauderisico's zij onderkend en voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheerst. Wij vinden het een goede zaak dat de gemeente Neerijnen dit onderwerp heeft opgepakt gelet op het actuele belang van dit onderwerp en het feit dat de gevolgen voor organisaties die anti-corruptie-bepalingen overtreden ernstig zijn, zoals boetes, reputatieschade etc. Wij adviseren u er voor te zorgen dat de periodieke actualisatie van deze gerichte (fraude)risicoanalyse wordt ingebed in de planning- en controlcyclus.

Fraude

In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Overige onderwerpen

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van de gemeente Neerijnen waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken.

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.

Hoewel wij een sceptische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2014 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Jaarverslag

Het risicomanagement kan binnen de gemeente nog verder ingebed worden in de operationele en financiële processen. Versteving van het risicomanagement is van belang in het licht van de decentralisatie en de daarmee gepaard gaande uitbreiding van taken en verantwoordelijkheden voor de gemeente Neerijnen.

De versteving van het risicomanagement is ook van belang op de mogelijke risico's op verbonden partijen, mede in het licht van de BBV verplichting dat vanaf de jaarrekening 2014 de financiële gegevens van verbonden partijen naar de stand van 31 december 2014 in het jaarverslag van de gemeente dienen te worden opgenomen. Daarop dienen de afstemmingsprocessen tussen gemeente en verbonden partij te worden aangescherpt.

Onafhankelijkheid

Ontwikkelingen Accountancy

Nieuwe onafhankelijkheidsregels in Nederland

Op 16 december 2013 heeft de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) de nieuwe Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) vastgesteld. Wij willen u in dit accountantsverslag graag op de hoogte stellen van de belangrijkste wijzigingen zoals die gelden voor organisaties die **niet** kwalificeren als een Organisatie van Openbaar Belang (OOB, vooral beursgenoteerde ondernemingen en financiële instellingen).

Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)

De ViO is van toepassing op **alle cliënten** waar assurance-opdrachten worden uitgevoerd en is van kracht vanaf 1 januari 2014. De ViO vervangt de nadere voorschriften voor onafhankelijkheid (NVO).

Met de nieuwe ViO beoogt de beroepsorganisatie tegemoet te komen aan de verwachtingen van het maatschappelijk verkeer en daarmee bij te dragen aan het vertrouwen in het accountantsberoep. Hierna geven wij een toelichting op enkele onderwerpen uit de ViO die van belang zijn in het kader van onze dienstverlening aan uw organisatie.

Overige onderwerpen

Eén set van regels voor alle assurance-opdrachten

In de nieuwe onafhankelijkheidsregels is sprake van één set van regels voor alle assurance-opdrachten, zoals de controle of beoordeling van een jaarrekening, een subsidieverklaring, een verklaring bij een IT-systeem of een assurance-rapport bij een maatschappelijk jaarverslag. In de oude regels werd een onderscheid gemaakt tussen controleopdrachten en overige assurance-opdrachten, waarbij de onafhankelijkheidsvoorschriften voor controleopdrachten strenger waren.

Regelgeving voor adviesdiensten

Combinaties van assurance en advies (non-assurance) werkzaamheden zijn onder de VIO nog steeds toegestaan. De ViO introduceert wel een strak toetsingskader voor de evaluatie van alle non-assurance diensten, wat betekent dat voor aanvang van overige dienstverlening altijd een onafhankelijkheidsanalyse in het dossier dient te worden opgenomen. De ViO leidt daarmee tot een verzwaarde documentatieplicht. Het toetsingskader in de ViO is gebaseerd op de principes in de internationale onafhankelijkheidsregels van de Code of Ethics van de International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA). Deze internationale onafhankelijkheidsregels worden door Deloitte nageleefd.

Langdurige betrokkenheid bij uw organisatie

In de ViO is opgenomen dat een maatregel is vereist indien senior leden van het assurance-team (waaronder de eindverantwoordelijke accountant, maar ook andere senior teamleden) langdurig betrokken zijn bij dienstverlening aan dezelfde organisatie. Van langdurige betrokkenheid is in elk geval sprake als een senior teamlid gedurende zeven aaneengesloten jaren betrokken is bij dienstverlening aan dezelfde organisatie. Voorbeelden van maatregelen zijn het laten uitvoeren van een opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling (OKB) of het rouleren van het teamlid. Indien meerdere teamleden gelijktijdig zouden moeten rouleren, is het ook mogelijk om voor een gefaseerde roulatie te kiezen. Na roulatie mag het betreffende teamlid gedurende twee jaar niet betrokken zijn bij de assurance dienstverlening aan de organisatie. Uiteraard stemmen wij dit op voorhand met u af als een dergelijke situatie zich voordoet.

Marketing en Reclame

In de ViO is een nieuwe bepaling opgenomen over marketing en reclame. Vooral is het niet toegestaan om met een assurance-cliënt een relatie aan te gaan waarbij de accountantsorganisatie zich in het kader van reclame of marketing associeert of laat associëren met de assurance-cliënt. Van associatie is sprake indien de onderlinge relatie als onderdeel van reclame of marketing openbaar wordt gemaakt.

Geschenken en gastvrijheid

De regels voor het ontvangen en verstrekken van geschenken en gastvrijheid zijn aangescherpt. Het uitgangspunt is dat het ontvangen en verstrekken van geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid niet past in een relatie tussen de accountant en de gecontroleerde organisatie. Deze regels gelden niet alleen voor de leden van het assurance-team, maar ook voor de accountantsorganisatie, andere onderdelen van het netwerk en haar bestuurders. Er is een drempel in de regels opgenomen van € 100.

Voor geschenken met een waarde van meer dan € 100 is de eindverantwoordelijke accountant gehouden om:

- Te onderbouwen waarom het geschenk of de uiting van gastvrijheid gepast is.

Overige onderwerpen

- Een melding te doen bij een aangewezen persoon binnen Deloitte.
- Vooraf met het toezichthoudend orgaan van uw organisatie af te spreken hoe zij hierover geïnformeerd wil worden.

Deze bepalingen gelden tevens voor persoonlijke uitingen van gastvrijheid. Hieronder wordt verstaan het voor de andere partij of persoon betalen van kosten van uitstapjes, reizen, lunches, diners en dergelijke die geen zakelijk karakter dragen.

Overgangsbepalingen

De nieuwe onafhankelijkheidsregels treden in werking per 1 januari 2014. Voor bestaande opdrachten en/of relaties waarbij een onafhankelijkheidsbedreiging speelt gelden overgangsbepalingen.

Cybersecurity

Algemene aanbeveling inzake cyberveiligheid

Het belang van cyberveiligheid is de laatste jaren fors toegenomen als gevolg van de grotere afhankelijkheid van informatietechnologie en internet. Daarnaast heeft zich een verschuiving voorgedaan van informatiebeveiliging naar cyberveiligheid. De traditionele aanpak van informatiebeveiliging was vooral gericht op interne controles om de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van gegevens veilig te stellen. Hoewel deze controles van groot belang blijven, bestrijkt cyberveiligheid een bredere waaier van interne en externe factoren.

Als zodanig dienen de gemeenteraad en het college zich er in toenemende mate van te vergewissen dat managers in alle geledingen van de organisatie zich bewust zijn van de risico's die de digitale technologie met zich brengt voor de strategie en de organisatieactiviteiten en dat zij de juiste maatregelen treffen om deze risico's te beheersen. Rapportages aan de gemeenteraad en het college dienen in toenemende mate te gaan over de lessen die worden getrokken uit specifieke IT-gerelateerde incidenten en zogenaamde near-misses en de gemeenteraad en het college dienen vast te stellen welke inbreuk op de veiligheid de organisatie bereid is te tolereren. Daarnaast dient op bestuurlijk niveau te worden verzekerd dat sprake is van een voldoende mate van verantwoordelijkheid en verantwoordingsplicht ter ondersteuning van de daadwerkelijke prioritering van informatieactiva en juiste besluitvorming over het gebruik en de bescherming van informatie.

Bijlagen

Accountantsverslag 2014
Gemeente Neerijnen

Bijlage A1: Niet-gecorrigeerde fouten

Niet-gecorrigeerde fouten

De volgende niet-gecorrigeerde fouten groter dan € 249.000 zijn gedurende onze werkzaamheden vastgesteld:

Aard van de fouten	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	n.v.t.	n.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	n.v.t.	n.v.t.
geen		€ 0
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	€ 0	€ 0
Onrechtmatige aanbestedingen wegens niet naleving Eur. aanb. regels	€ 0	
Totaal rechtmatigheidsfouten	€ 0	
Aard van de onzekerheden	n.v.t.	n.v.t.
Geen		

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college bevestigt dat de niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde fouten.

Bijlage A2: Gecorrigeerde fouten

Gecorrigeerde fouten

De tabel hierna bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde fouten groter dan € 249.000

	Rechtmatigheid €	Getrouwheid €
Verkoop diverse activa: boekwinst en de versnelde afschrijvingen zijn niet gesaldeerd opgenomen in de jaarrekening	1.109.655	1.109.655
Reserve riolering is omgeboekt naar een voorziening o.b.v. aangescherpte BBV vereisten	1.140.417	1.140.417
Investerings met economisch nut zijn geherrubriceerd in investeringen met of zonder heffing o.b.v. aangescherpte BBV vereisten	6.861.067	6.861.067
De voorzieningen onderhoud wegen, begraafplaatsen en openbare verlichting zijn omgeboekt naar een reserve	745.824	745.824

Bijlage A3: Afwijkingen in de toelichting

Afwijkingen in de toelichting

Onze controlestandaarden eisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overweging
-------------	---------------------------	--

Geen

Bijlage A4: Rechtmatigheid

Rechtmatigheid

In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), de Kadernota Rechtmatigheid 2013 en in het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader is het kader voor de controle op de rechtmatigheid opgenomen. Deze normen zijn vastgelegd in het controleprotocol van de gemeente. Bij de controle op de rechtmatigheid hebben wij de volgende fouten en/of onzekerheden geconstateerd:

Toelichting	Bron normenkader	Fout of onzekerheid
-------------	------------------	---------------------

Geen

Bijlage B: Onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Neerijnen in 2014 voldoende is gewaarborgd. Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hierna opgenomen.

Aanvullende dienstverlening

Geen

Bijlage C: Reikwijdte van de controle 2014

De opdracht die u ons heeft verstrekt

Binnen het kader van de meerjarige overeenkomst tussen uw gemeente en Deloitte Accountants B.V. tot het controleren van uw jaarrekening bevestigen wij formeel elk jaar de onderlinge afspraken met een opdrachtbevestiging. Met de opdrachtbevestiging van 28 januari 2015 heeft u ons op meer gedetailleerde wijze opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2014.

De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van de Gemeente Neerijnen. In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle.

Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen: de risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als gemeente mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw gemeente en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor de verdere controlewerkzaamheden kan dienen. Het gaat hierbij primair om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt primair de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Interim-controle

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Omdat deze interne beheersing het gehele jaar goed dient te functioneren, hoeven wij met de aanvang van onze controle niet te wachten totdat de jaarrekening gereed is. Onze controle vindt daarom voor een belangrijk deel al in de tweede helft van het boekjaar plaats.

Wij onderzoeken tijdens de interim-controle de procesrisico's, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. Het product van deze fase van de controle is een managementletter met daarin opgenomen verbeterpunten ter verdere optimalisatie van de interne beheersing (zie paragraaf Interne beheersing).

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften, of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van rechtmatigheid zoals opgenomen in het controleprotocol 2013. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals vastgelegd in het controleprotocol 2013.

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden die de vastgestelde rapportagetolerantie overschrijden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Scope van de opdracht

Onze controleverklaring is gebaseerd op onze controlewerkzaamheden als accountant van de gemeente Neerijnen.

Bijlage D: Financiële ontwikkelingen

Hoe financieel gezond is uw gemeente?

De financiële ontwikkelingen maken een kritische herbezinning op de taakvoering van gemeenten noodzakelijk. Om de juiste maatregelen te nemen en goede keuzes te maken, is het belangrijk dat u eerst een goed beeld van de financiële positie van uw gemeente heeft. Dalende opbrengsten (zoals dividend en bouwleges), hogere lasten (bijvoorbeeld uitkeringen), verliezen bij grondexploitaties en een verwachte daling van de uitkering van het gemeentefonds maken de financiële positie van uw gemeente onzeker. Tel daarbij op de nieuwe kabinetsplannen om taken met een fors lager budget over te dragen aan de gemeenten. Een herbezinning op de taakuitvoering is dus noodzakelijk!

Om maatregelen te treffen en goede keuzes te maken, moet u eerst een goed en met elkaar gedeeld beeld van de financiële positie van uw gemeente hebben. De financiële positie is breder dan de reserves en het weerstandsvermogen van uw gemeente. Ook toekomstige, reguliere exploitatielasten zijn bepalend voor de financiële positie van uw gemeente. Daarbij beïnvloeden allerlei indicatoren op financieel gebied de financiële positie, zoals:

- Is er financieel deugdelijk beleid?
- Is de begroting actueel (zit alles erin)?
- Hoe ziet het meerjarigperspectief eruit?
- In aanvulling op de eerdergenoemde reserves (omvang vrije reserves, omvang stille reserves).
- Zijn er claims?
- Is er een meerjarig investeringsplan ("normale" investeringen en grondexploitaties)?
- Omvang post onvoorzien?
- Belastingcapaciteit.
- Wmo en Wsw.
- Resultaten verbonden partijen.
- Onderhoud in het algemeen en riolering in het bijzonder.
- Saldo kostenplaatsen.

Stressindicatoren

Met een aantal, vooraf bepaalde, indicatoren kunnen wij de financiële positie van uw gemeente in kaart brengen (een zogenaamde 'stresstest'). Hiermee krijgt u snel een goed financieel beeld van uw gemeente. Op basis van historische én toekomstgerichte gegevens inventariseren wij, aan de hand van de indicatoren, het financiële beeld van uw gemeente. Op bepaalde onderdelen zullen wij ook gebruikmaken van landelijke of regionale gemiddelden. De uitvoering van de stresstest kan snel en belast uw organisatie minimaal.

In de stresstest betrekken wij onder andere de volgende indicatoren:

- Schuldpositie.
- Reservepositie.
- Vaste activa +/- reserves.
- Leningen die niet zijn ingezet voor de grondexploitaties.
- Voorzieningen.
- Garantstellingen.
- Rentelasten.
- Grondexploitatie.
- Meerjarenbegroting.
- Reserveontwikkeling.

Uiteraard kunt u zelf extra indicatoren toevoegen. De uitkomsten van de stresstest geven wij weer in de vorm van een rapportage en een dashboard.

CONCEPT

Bijlage E: Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor de leden van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Neerijnen en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk aan derden worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel, welke zal worden verstrekt in onze controleverklaring.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu, a UK Private Company limited by guarantee, and its network of member firms. Neither Deloitte Touche Tohmatsu nor any of its member firms has any liability for each other's acts or omissions. Each of the member firms is a separate and independent legal entity operating under the names of "Deloitte", "Deloitte & Touche", "Deloitte Touche Tohmatsu", or other related names.